

Metropolia Warszawa – zmiany uwarunkowań i trwałość trendów rozwoju w świetle doświadczeń międzynarodowych

Mirosław Grochowski

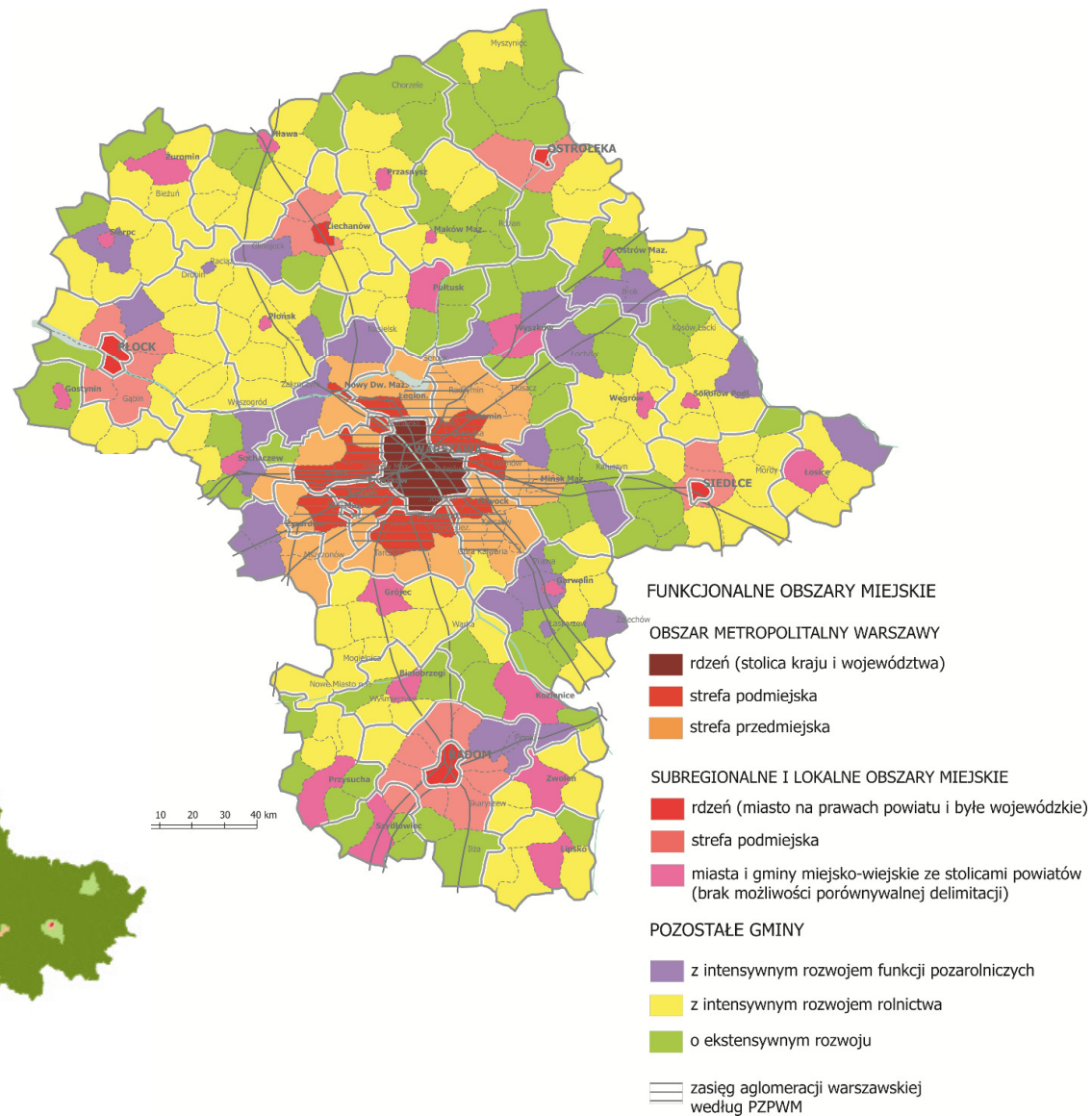
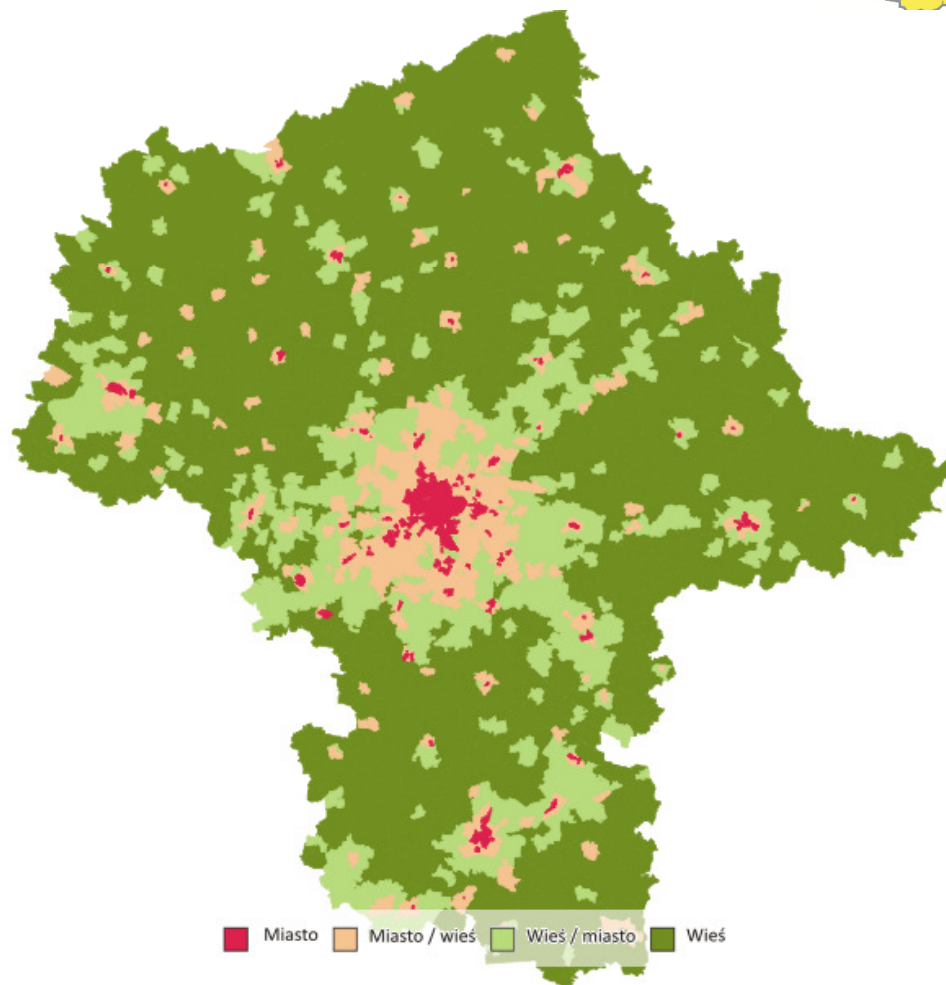
SEMINARIUM EUROREG, 6 LISTOPADA 2014

Metropolia Warszawa

- ▶ OMW *born to stay*
- ▶ Czynniki sprawcze: rozwój oparty na wiedzy / mądrości i kulturze
 - kapitał ludzki
 - różnorodność kulturowa – bogaty ekosystem kulturowy (aktorzy, treści)
 - dialog, współżycie, międzykulturowe relacje: zasady kształtujące dynamikę relacji społecznych
 - powiązania funkcjonalne – internacjonalizacja; SGP – *secondary growth poles*
 - integracja – model labilny; państwo relacyjne
 - mobilizacja potencjału – koordynacja: transport, planowanie przestrzenne (regionalne), ochrona środowiska (gospodarka wodna) – ESPON TANGO, OECD

Zróżnicowanie funkcjonalne województwa mazowieckiego

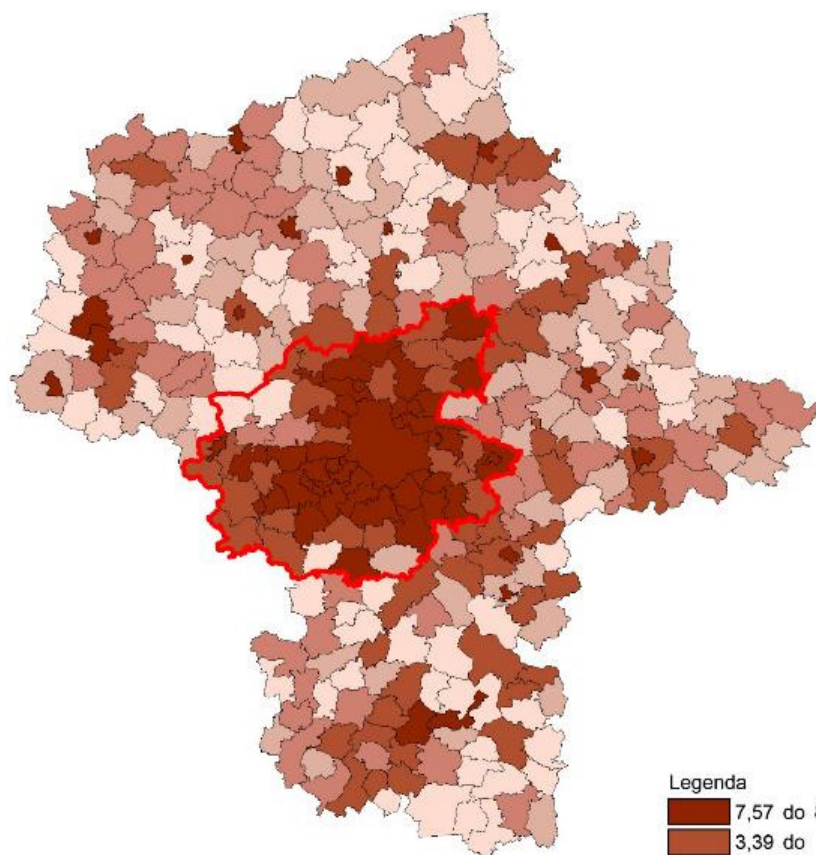

Śleszyński P. 2012, *Społeczno-demograficzne uwarunkowania rozwoju Mazowsza*, Seria Trendy rozwojowe Mazowsza Nr 3/2012, Warszawa

Udział terenów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni gmin

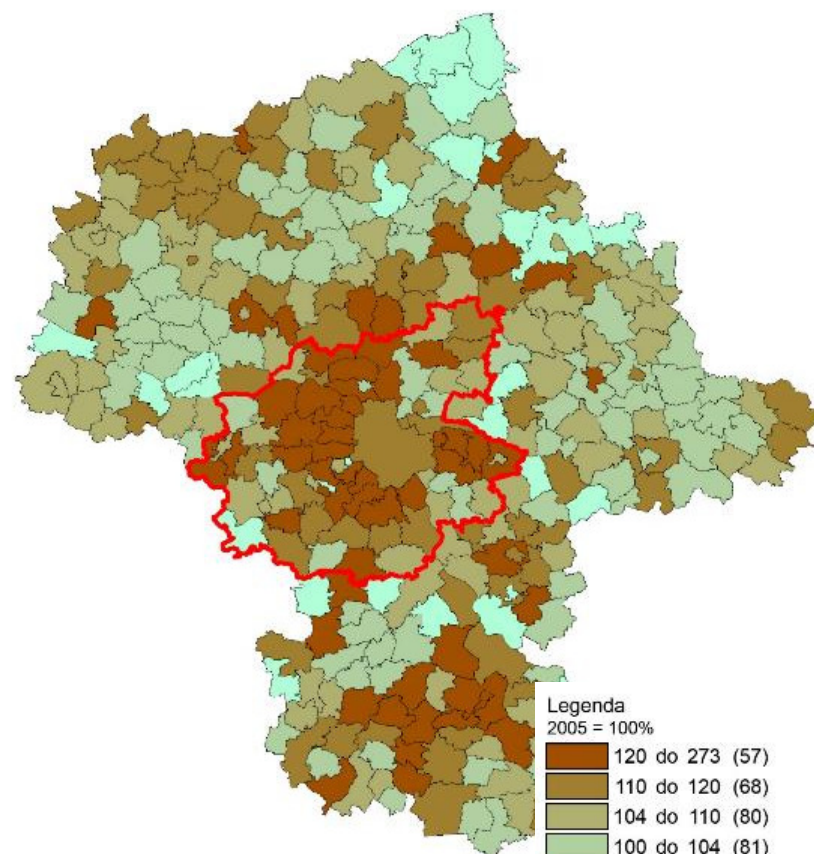
Rok 2012

Zmiana 2005 – 2012

Legenda

Dark Brown	7,57 do 86,46	65
Medium Brown	3,39 do 7,57	63
Light Brown	2,82 do 3,39	61
Very Light Brown	2,44 do 2,82	56
Lightest Brown	1,44 do 2,44	69

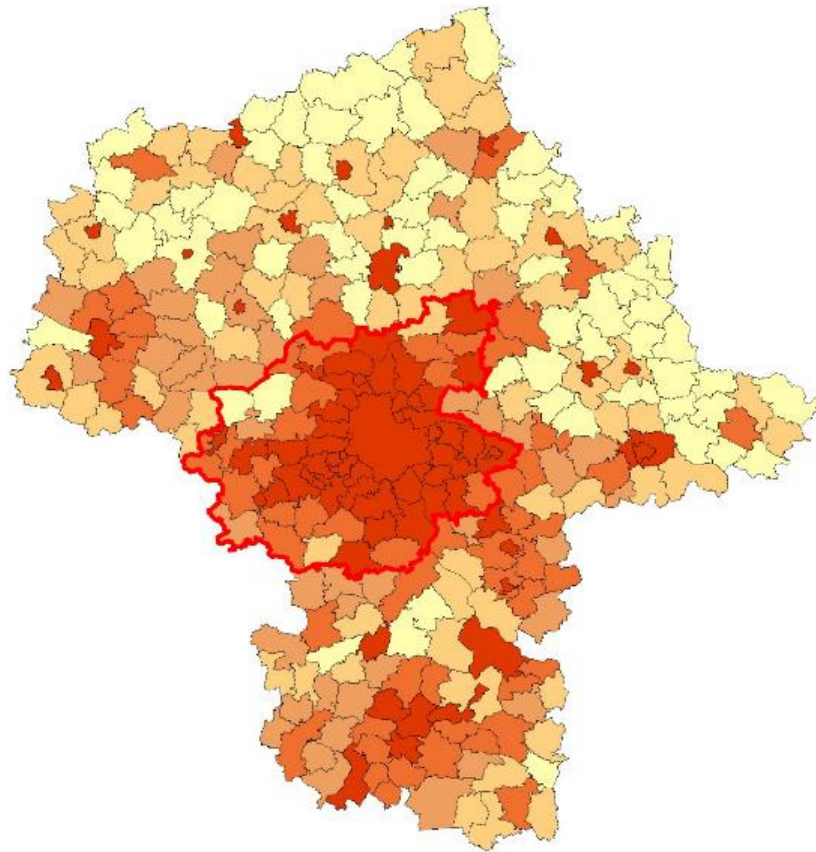
Legenda

2005 = 100%

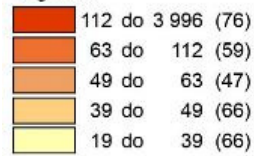
Dark Brown	120 do 273	57
Medium Brown	110 do 120	68
Light Brown	104 do 110	80
Very Light Brown	100 do 104	81
Lightest Brown	78 do 100	28

Gęstość zaludnienia

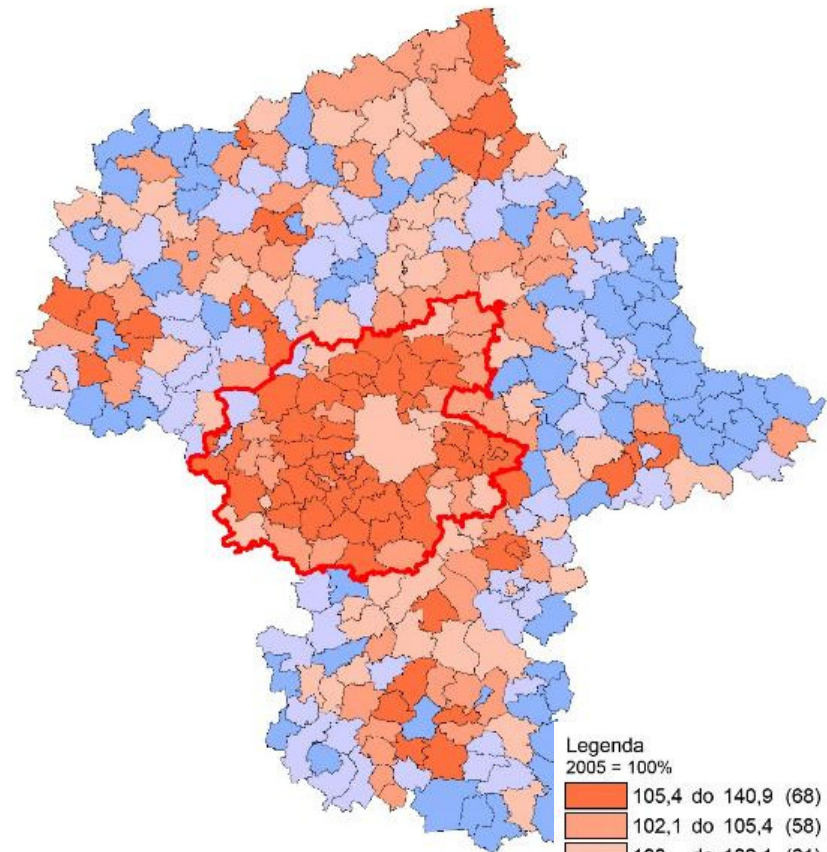
Rok 2012

Legenda

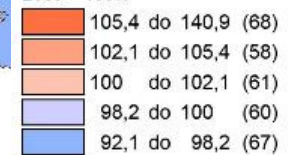

Zmiana 2005 – 2012

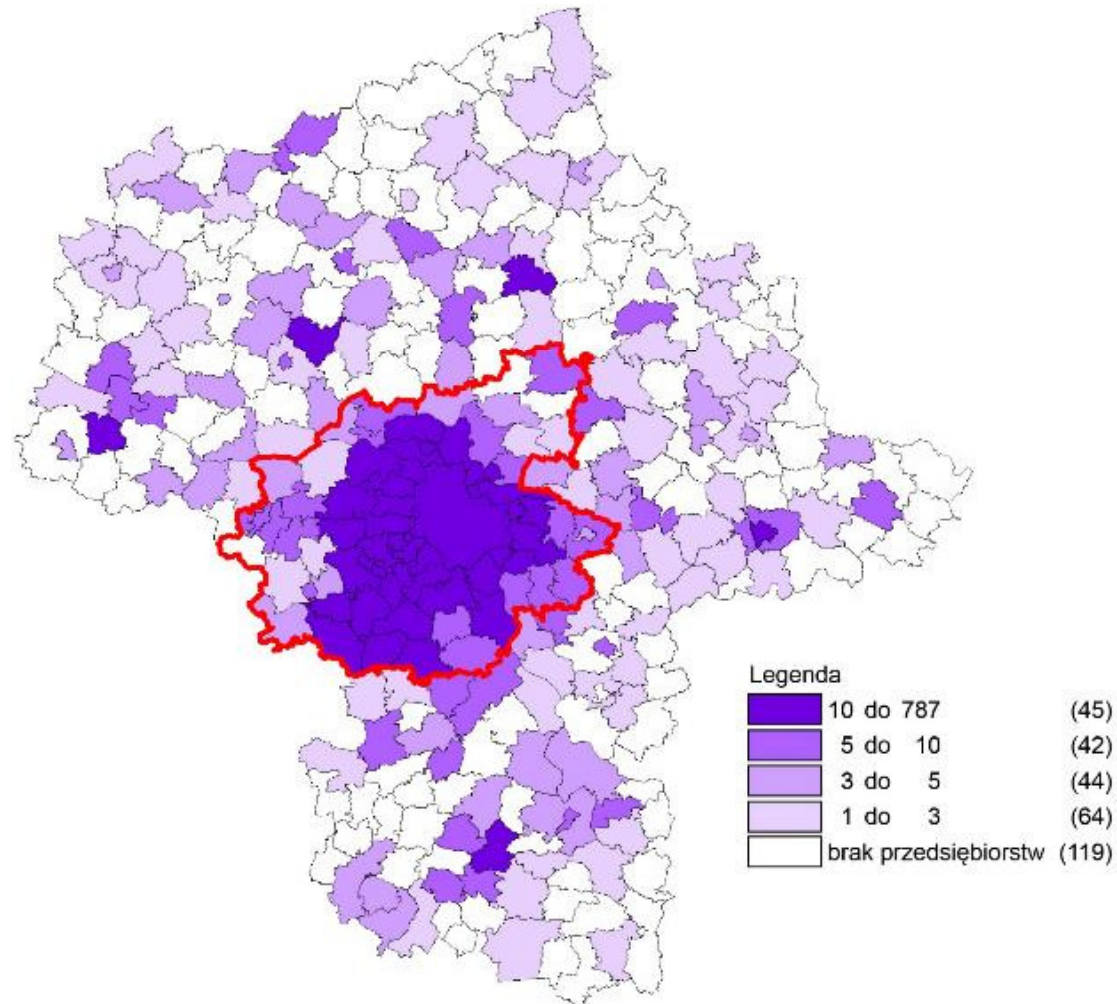

Legenda

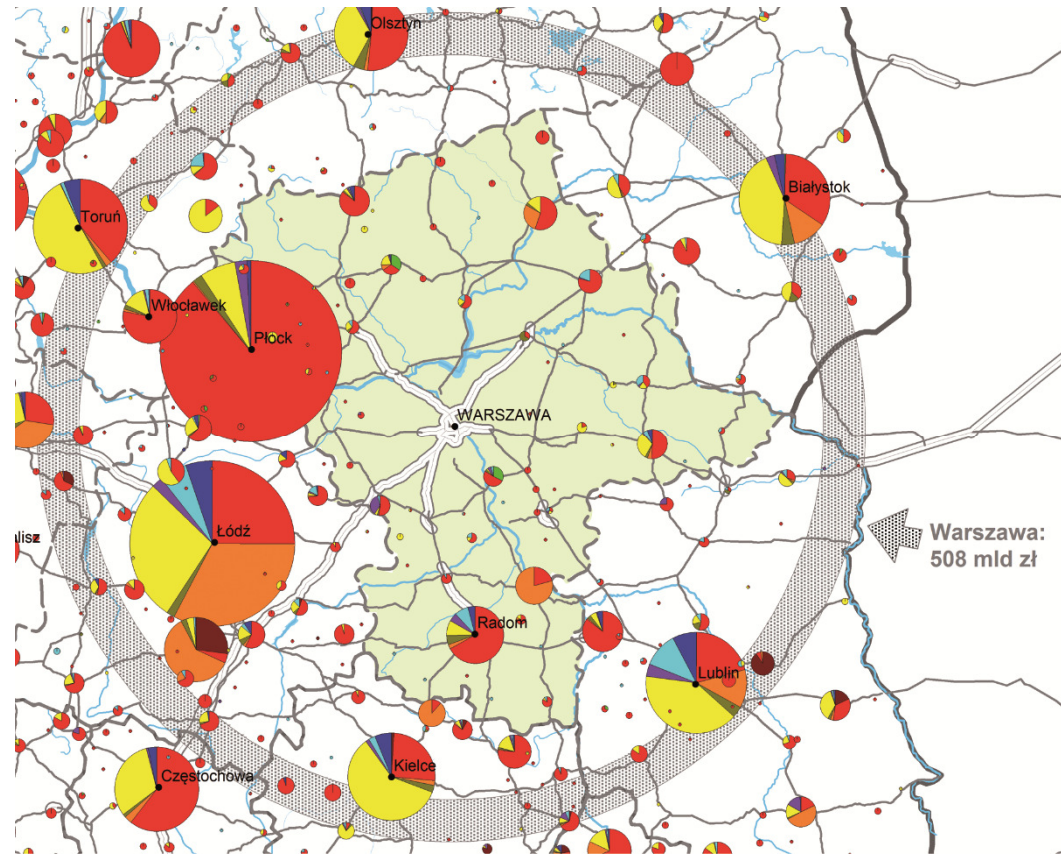
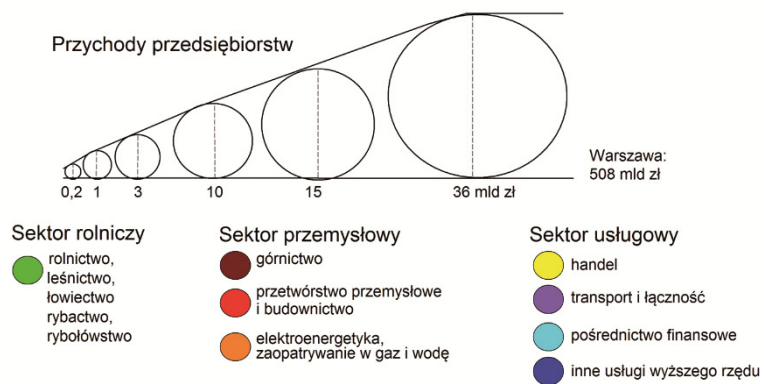
2005 = 100%

Liczba spółek handlowych z kapitałem zagranicznym na 10 tys. mieszkańców w 2012 roku

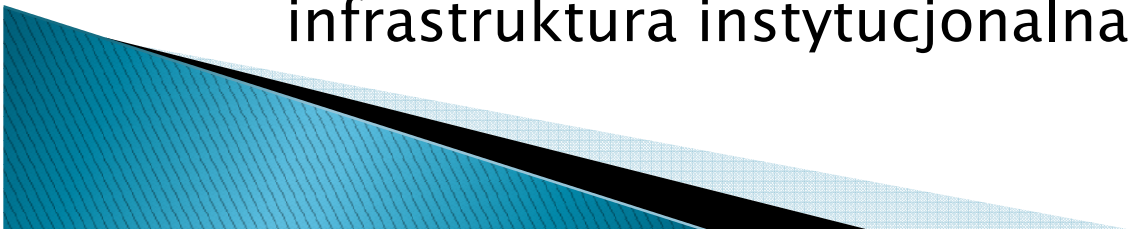
Przychody przedsiębiorstw o przychodach powyżej 10 mln zł w rejonie Warszawy według miejscowości i sekcji PKD w 2005 r.

Śleszyński P. 2012, *Warszawa i obszar metropolitalny Warszawy a rozwój Mazowsza*, Seria Trendy rozwojowe Mazowsza Nr 8/2012, Warszawa

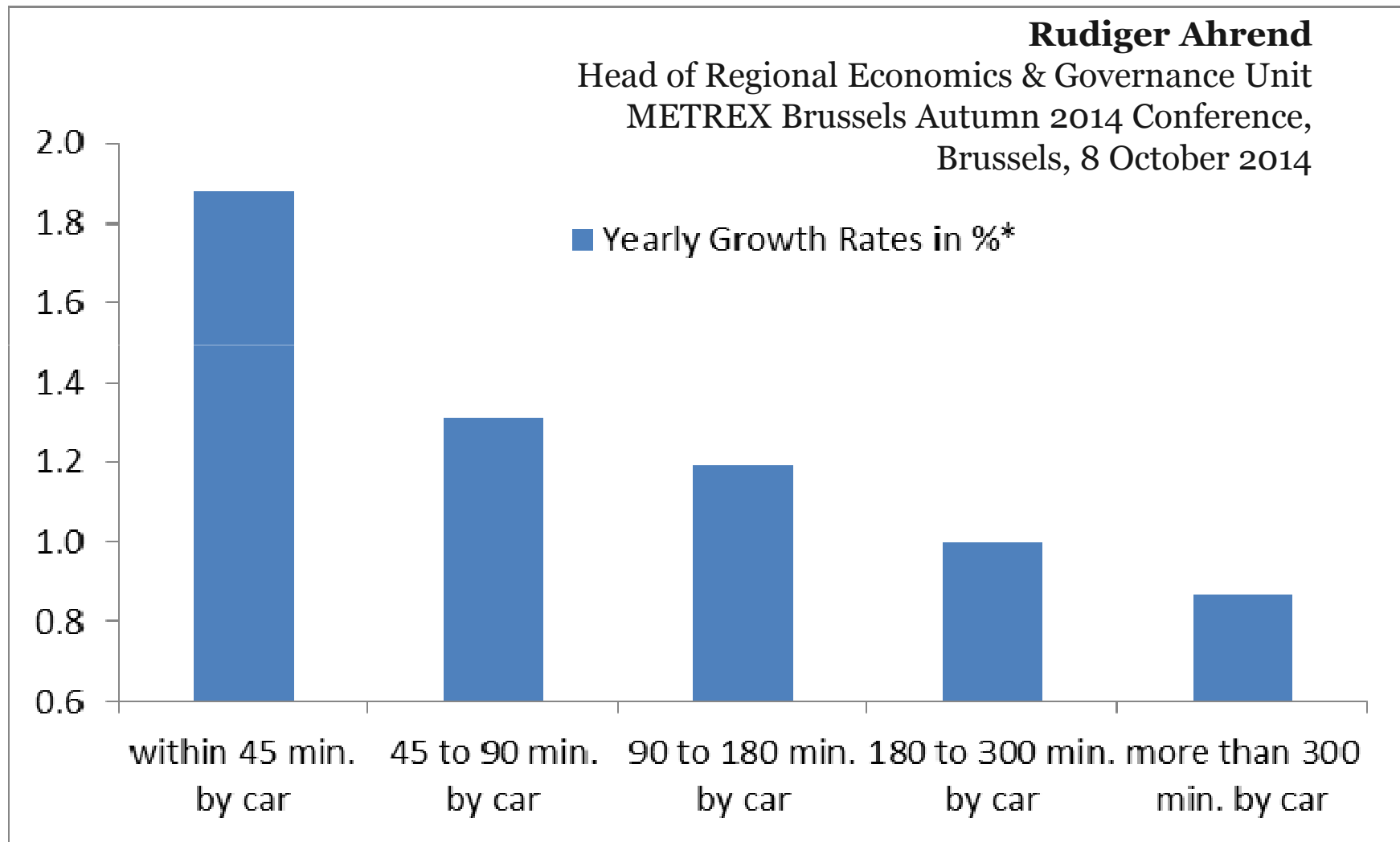
Gdzie jest potencjał rozwojowy?

- ▶ Tam gdzie najlepsze warunki życia:
 - koszty utrzymania, dostępność mieszkań, atrakcyjność środowiska życia (wypoczynek, atrakcje), dostęp do kultury
 - miejsce pracy / środowisko biznesowe: kadry o wysokim wykształceniu i umiejętnościach („znalezienie się” na rynku pracy), aglomeracja i kapitał społeczny → niższe koszty działalności gospodarczej, niższe koszty transakcyjne
 - dostępność terenów – rewitalizacja, intensyfikacja (PU)
 - rozwój i samorealizacja: możliwości kształcenia – instytucje; system współpracy w ramach rozwoju sektora B&R – stymulowanie popytu i podaży; infrastruktura instytucjonalna

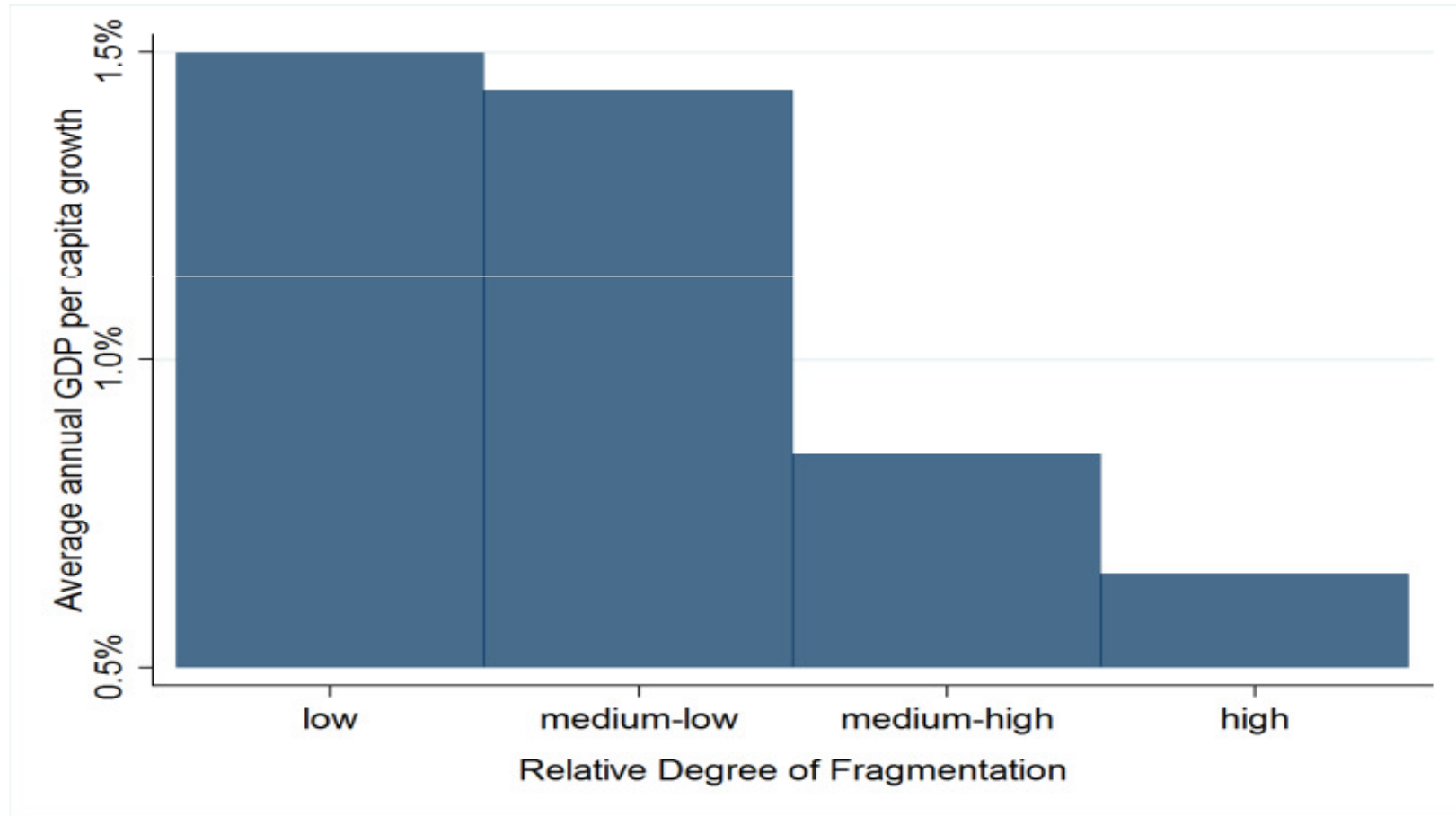

Region's economic growth increases with proximity to large cities

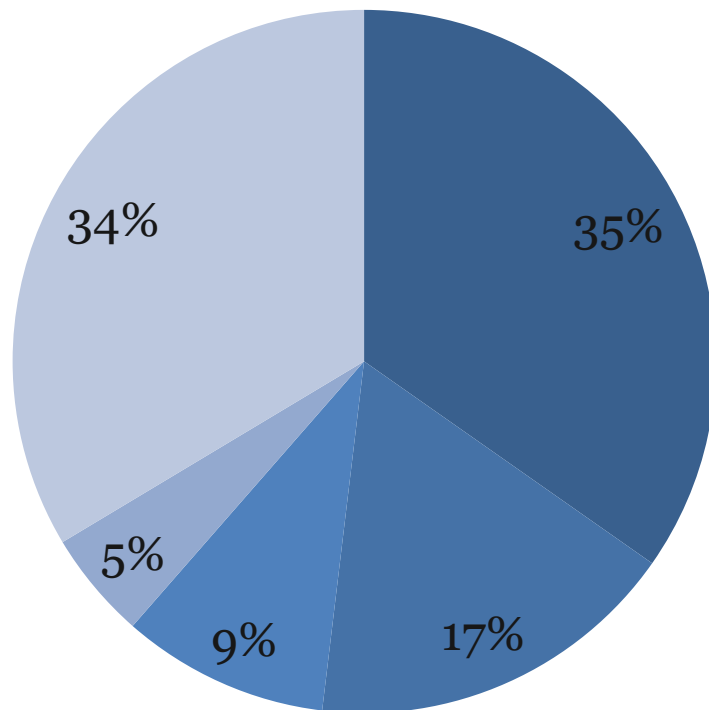
Less fragmented urban agglomerations have experienced higher economic growth

Governance Bodies

Governance Bodies by Type

- Informal/Soft-coordination
- Inter-municipal authorities (Type ii)
- Supra-municipal authorities
- Metropolitan cities
- No Governance Body

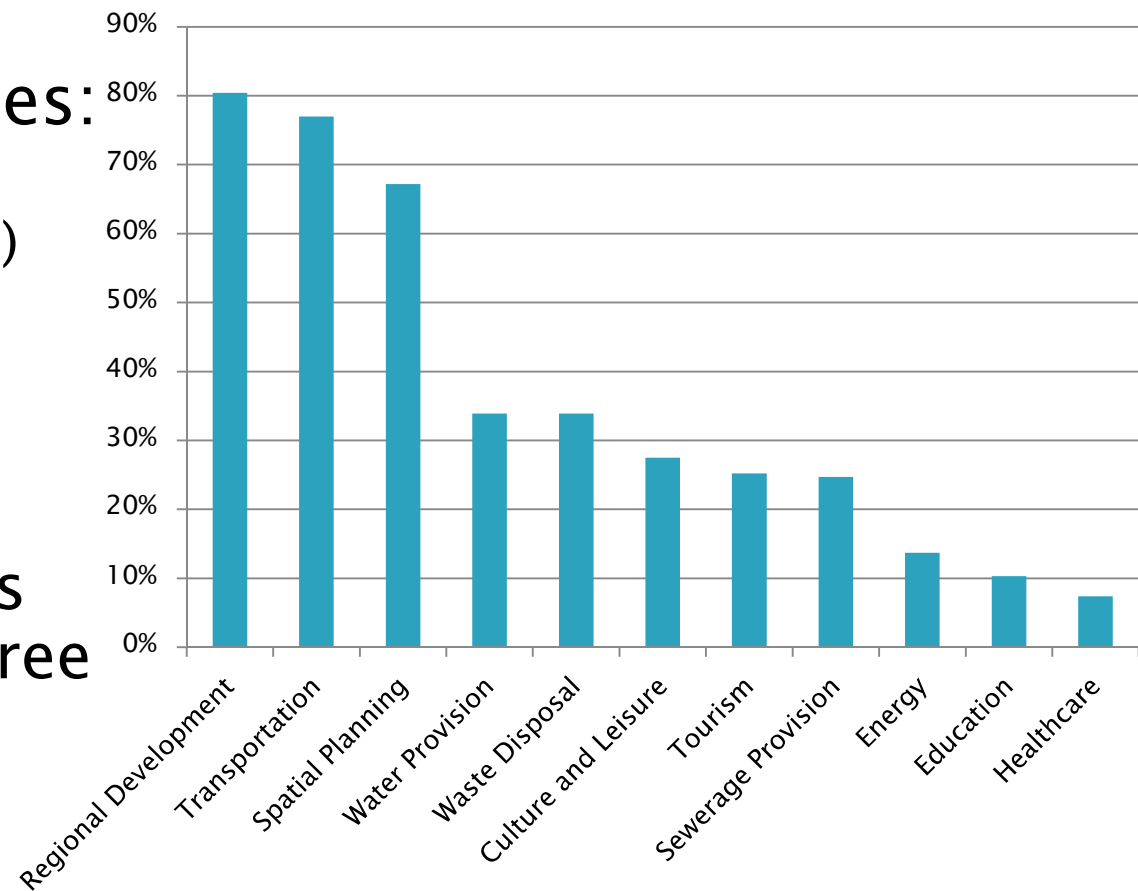
- Following charts based on data collected for around 270 metro areas
- Governance Bodies exist in more than half of them
- Most common are bodies without own competencies

Governance Bodies

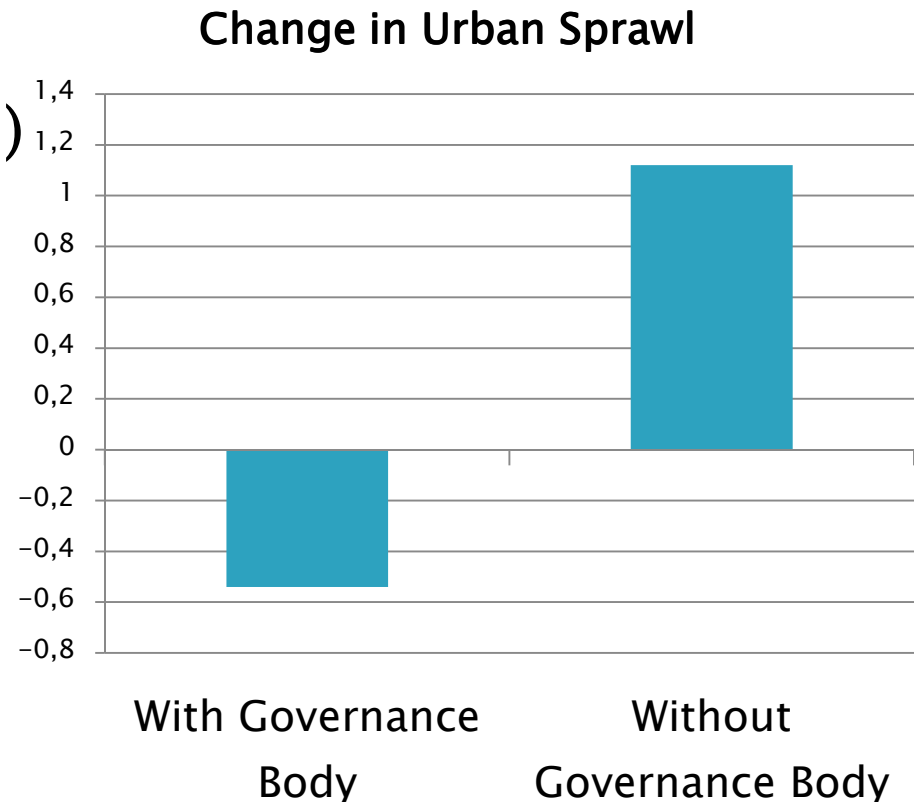
- ▶ 3 fields dominate the work of governance bodies:
 - Transportation
 - Regional (economic) development
 - Spatial Planning
- ▶ Roughly 2/3 of all governance bodies are active in all three of them

Fields of Work

Governance bodies can reduce sprawl

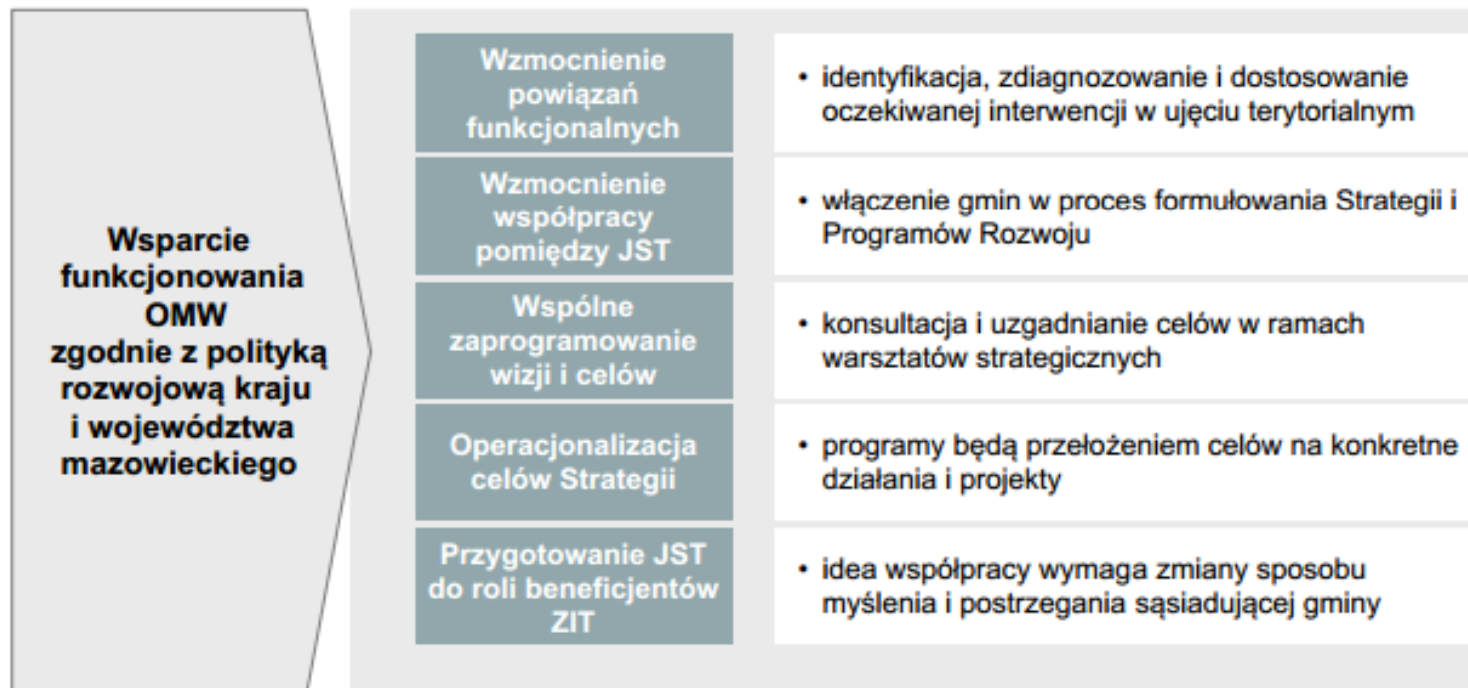
- ▶ Urban sprawl creates negative externalities in Metropolitan areas (MAs)
- ▶ Cooperation is a way to internalize the externalities when making policy decisions
- ▶ → Sprawl decreased in MAs with governance body, but increased in those without!

Difference significant at the 99%-level after controlling for log-population levels and country specific trends.

Programowanie Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy

Cele projektu

Cele projektu zostaną osiągnięte poprzez szereg zintegrowanych ze sobą działań, zgodnie z metodyką planowania strategicznego.

Partnerzy projektu

Samorząd Województwa	reprezentowany przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
Izabelin	gmina wiejska - funkcje rezydencjalne; największym problemem jest presja środowiska przyrodniczego oraz brak alternatywnych połączeń drogowych z Warszawą
Legionowo	gmina miejska - opierająca rozwój na wyspecjalizowanych usługach dla ludności, w tym infrastrukturze sportowej. Wg KPZK - miasto subregionalne
Lesznowola	gmina wiejska - problemem jest bardzo szybki rozwój zabudowy mieszkaniowej oraz brak odpowiednio zorganizowanej komunikacji zbiorowej z Warszawą
Ząbki	gmina miejska - dynamiczny rozwój funkcji mieszkaniowej, wymagająca pobudzenia przedsiębiorczości, tożsamości lokalnej mieszkańców i rozwoju komunikacji z Warszawą
Piaseczno	gmina miejsko-wiejska - dynamiczny rozwój funkcji mieszkaniowej, wymagająca odtworzenia potencjału przemysłowego oraz rozwoju powiązań komunikacyjnych z Warszawą

ZIT

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014 – 2020+

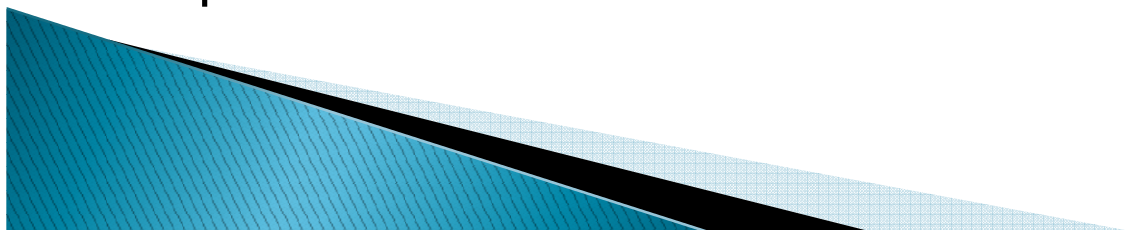
CG: rozwój i wykorzystanie potencjałów Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez integrację obszaru i budowanie jego przewag konkurencyjnych w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

CS:

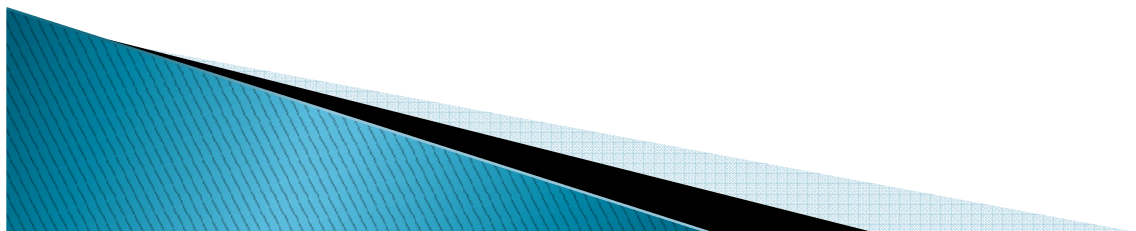
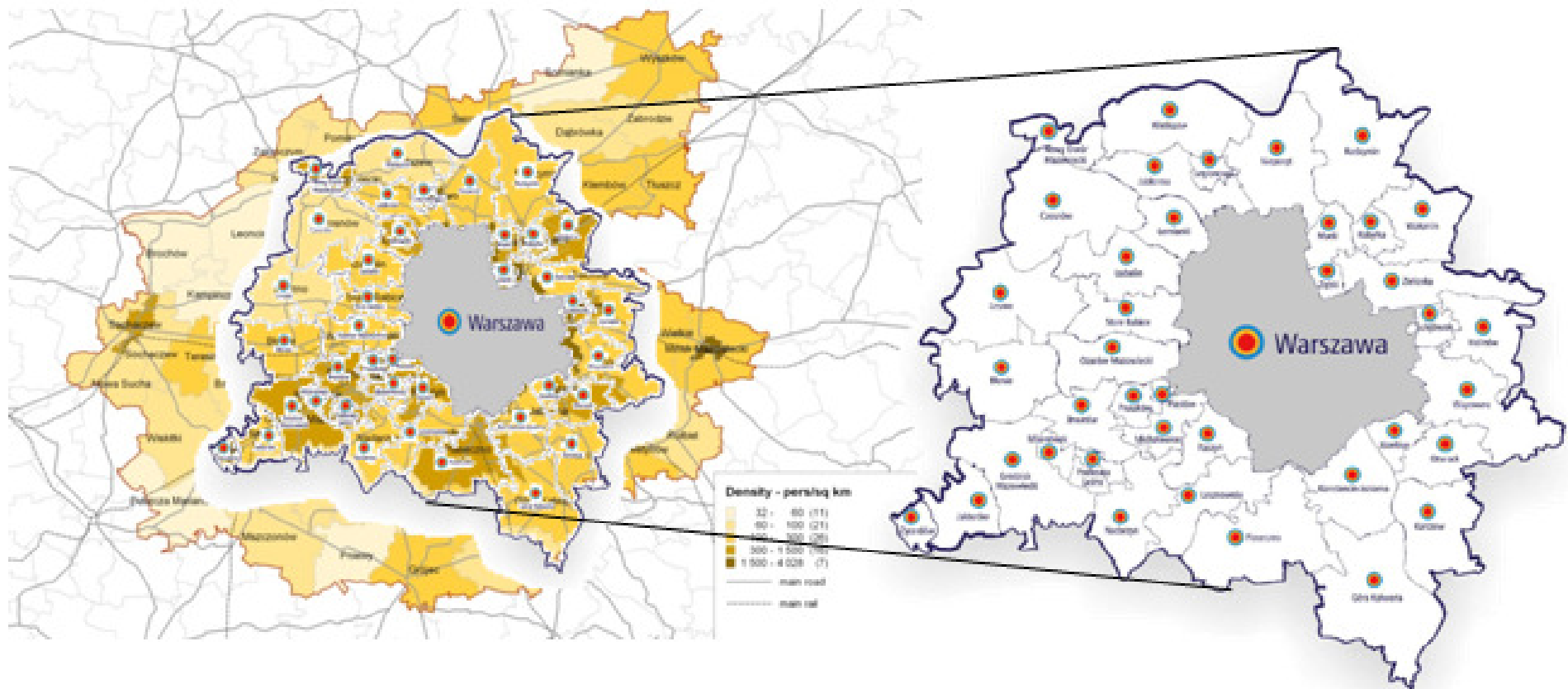
- 1/ Zwiększenie korzyści metropolitalnych w sferze społecznej
- 2/ Wykorzystanie potencjału gospodarczego w konkurencji globalnej
- 3/ Zintegrowanie obszaru i poprawa jakości środowiska.

○ 38 gmin: m.st. Warszawa, 14 miejskich, 12 miejsko-wiejskich, 11 wiejskich

○ 10 powiatów

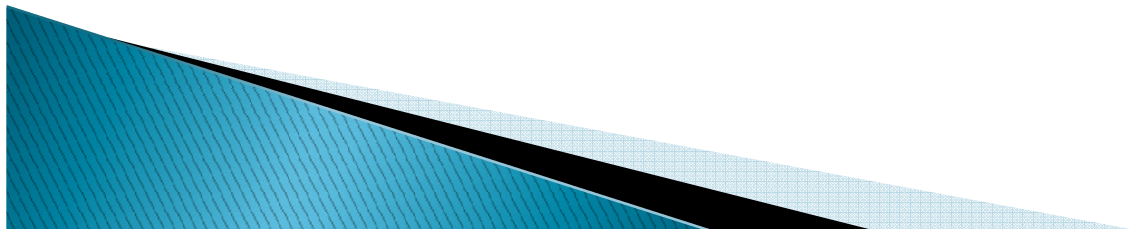

ZIT - FOM

Sektor kreatywny – kultura – rozwój

- ▶ Törnqvist (1983) – *Creativity and the renewal of regional life*
- ▶ środowisko twórcze:
 - (1) duży zasób informacji i łatwość jej przenoszenia wewnątrz takiego obszaru;
 - (2) zasób wiedzy, akumulacja wiedzy w czasie;
 - (3) zasób kompetencji.
- ▶ Efektem: kreatywność – zdolności tworzenia nowych form i wartości
- ▶ koncepcja *creative milieu*: szwedzkie badania miejskie i regionalne; teorie rozwoju regionalnego

Creative
Industries

INNOVATIO

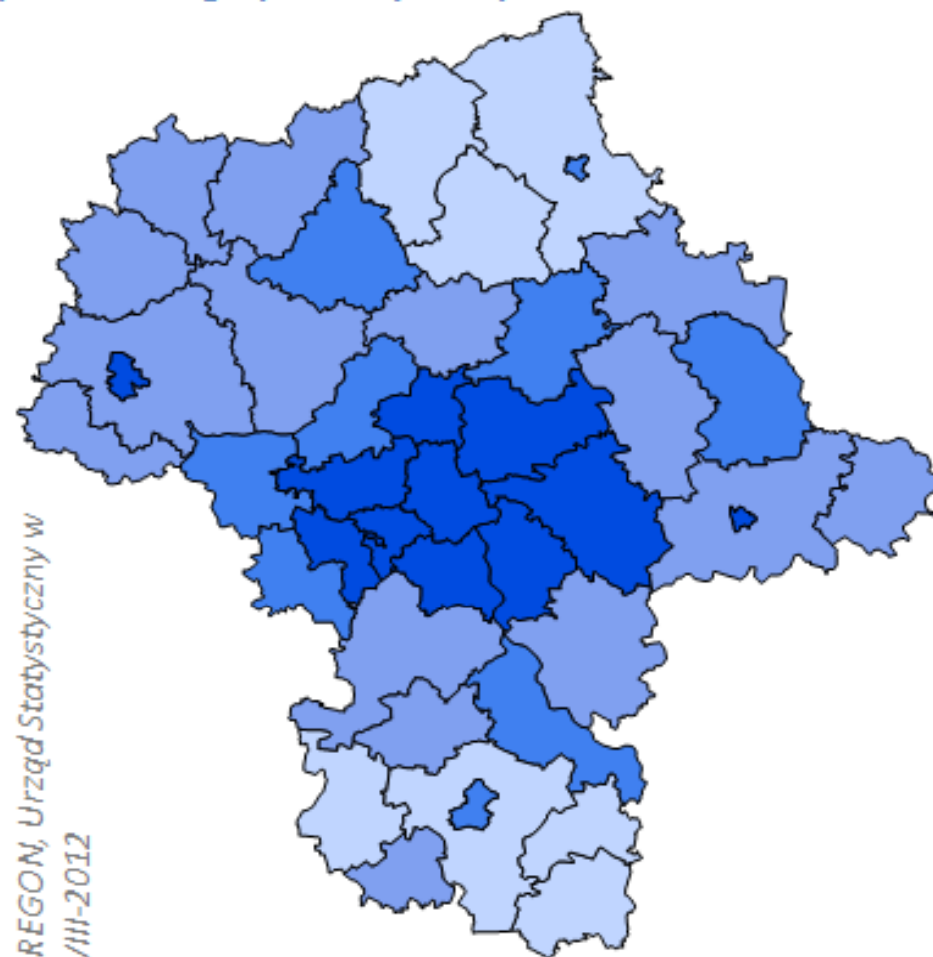
CULTURE

ENTR

URSHIP

ECON

Rysunek 14. Udział działalności kreatywnej w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie

Źródło: Baza REGON, Urząd Statystyczny w
Warszawie, VIII-2012

Udział działalności kreatywnej
w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie

■	4,03 do 8,55	(11)
■	2,65 do 4,03	(9)
■	1,9 do 2,65	(15)
■	0,92 do 1,9	(7)

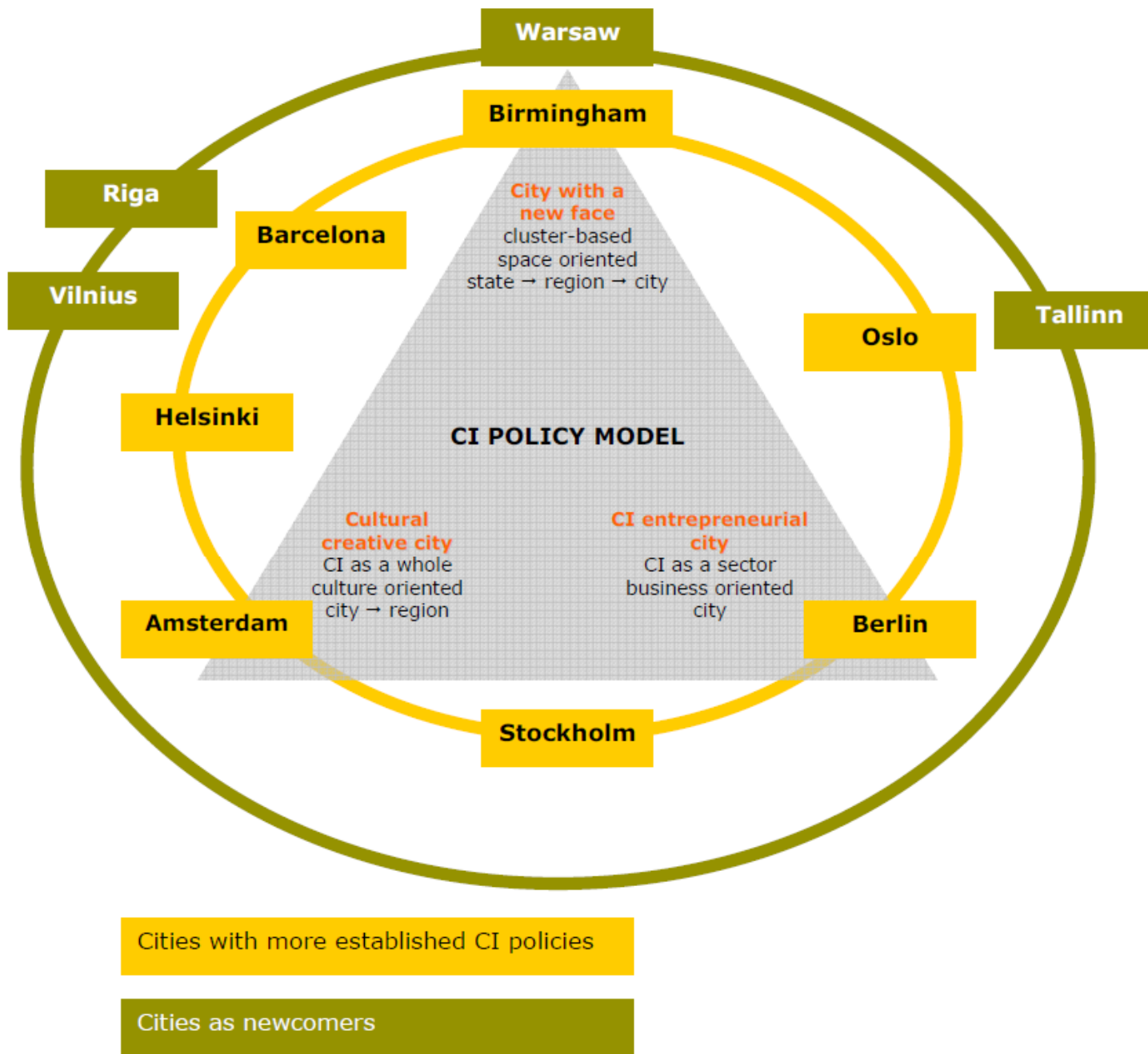
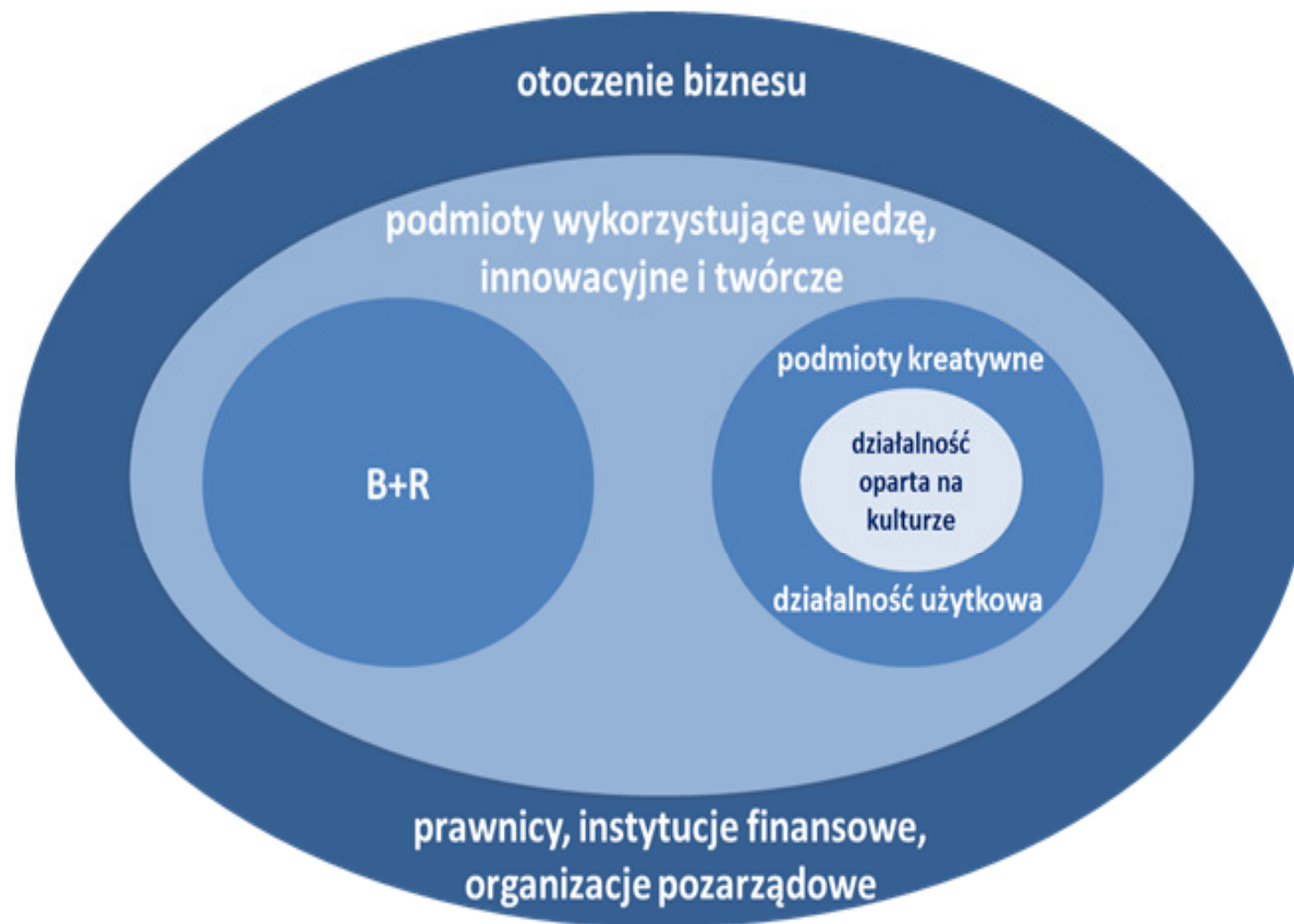

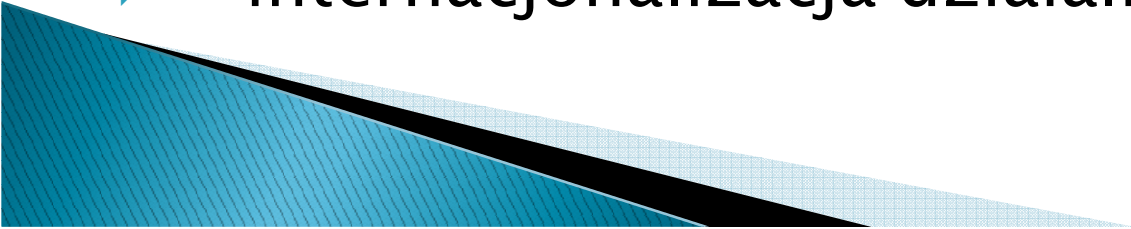
Figure 3. Position of the 11 cities on the CI policy models

Rysunek 1. Modelowe ujęcie funkcjonowania sektora kreatywnego

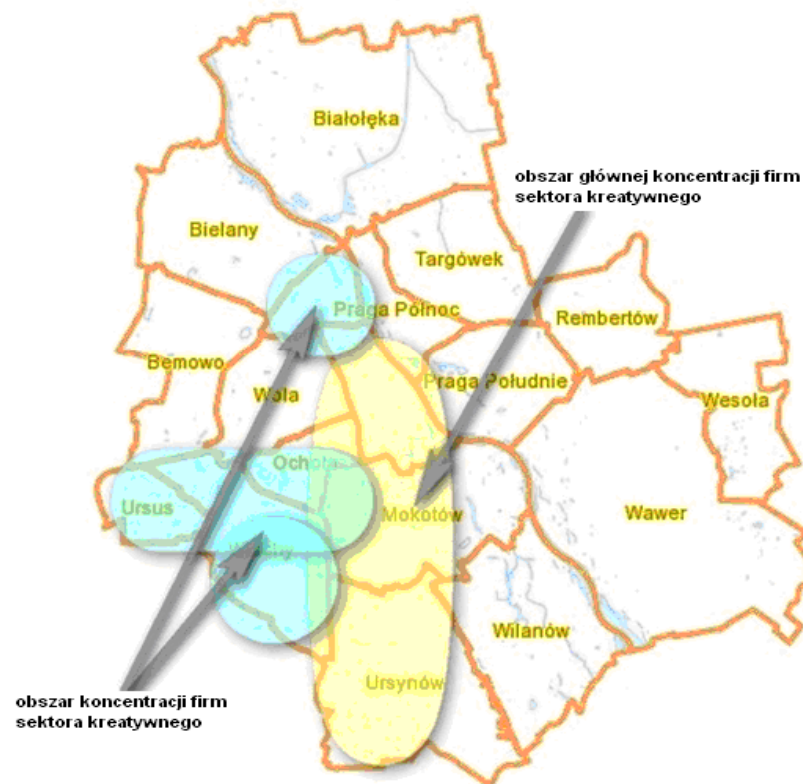

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Grochowski M., Dudek-Mańkowska S., Fuhrmann M., Zegar T., Sektor kreatywny w województwach pomorskim i kujawsko-pomorskim, Raport z badań, Agencja Rozwoju Pomorza S.A., Gdańsk 2012

Cross Innovation – INTERREG IVC UWARUNKOWANIA współpracy

- ▶ lokalne innowacyjne formy wsparcia finansowego dla przedsiębiorców
 - ▶ potrzeba transferu nowych idei z obszaru kultury do innych sektorów gospodarki
 - ▶ usługi brokerskie – mechanizmy i instrumenty pośredniczenia w nawiązywaniu współpracy sektora kreatywnego z innymi sektorami gospodarki
 - ▶ przestrzenie służące współpracy – co-working, inkubatory, fab laby, parki naukowe)
 - ▶ internacjonalizacja działalności
-

Lokalizacja firm sektora kreatywnego a ocena lokalizacji

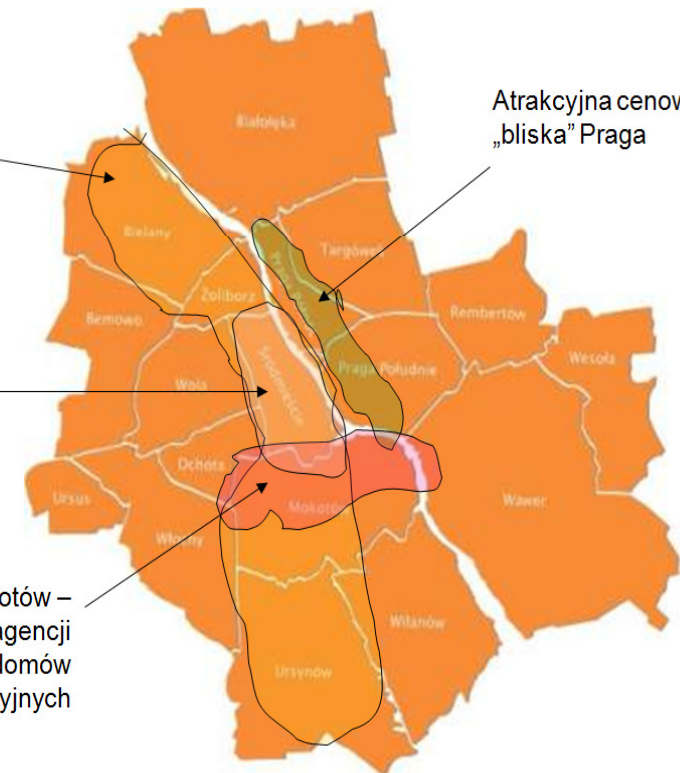

Pozytywnie oceniane dzielnice ze względu na zlokalizowanie przy linii metra

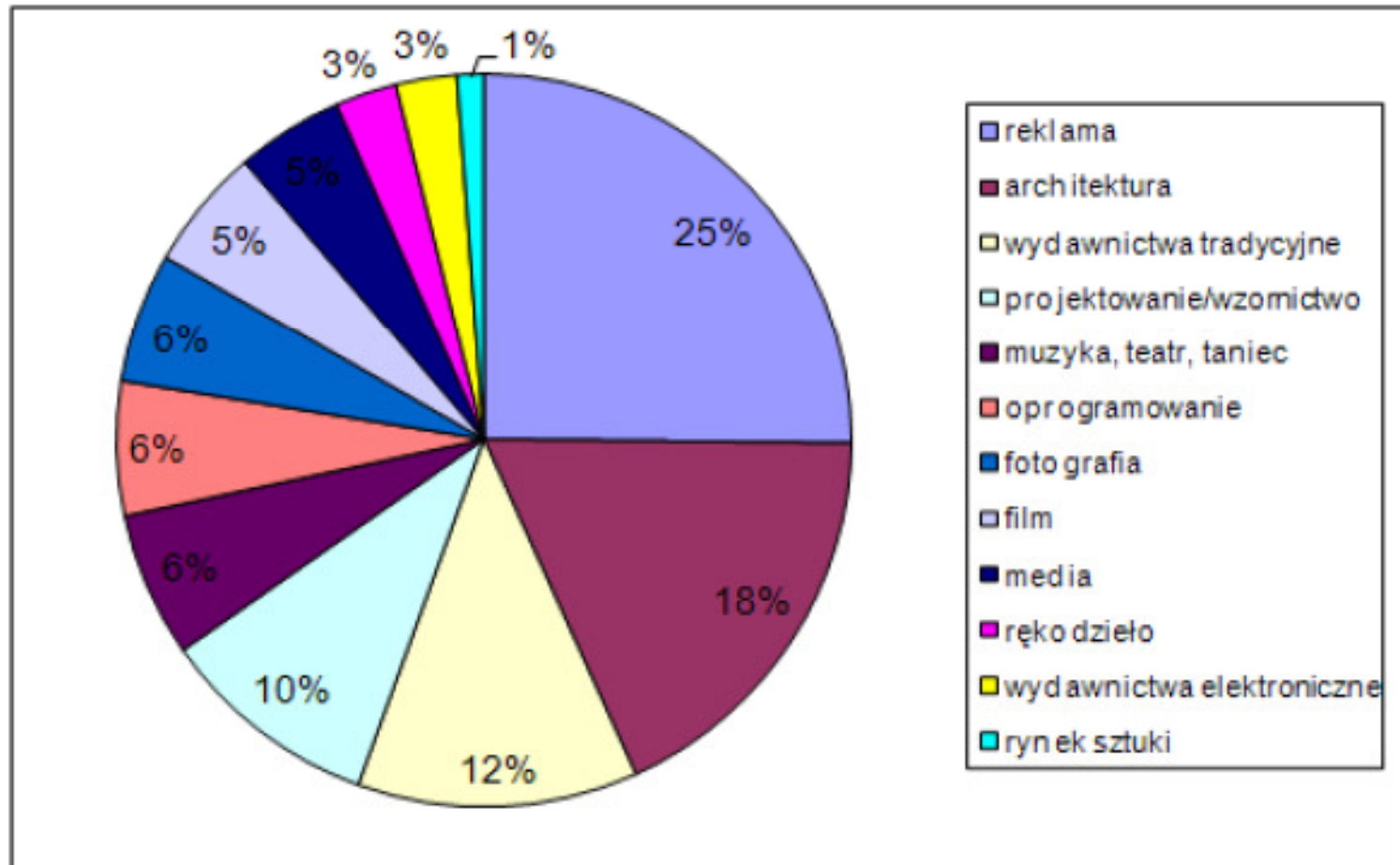
Strefa płatnego parkowania

Górny Mokotów – umiejscowienie agencji reklamowych, domów produkcyjnych

Atrakcyjna cenowo „bliska” Praga

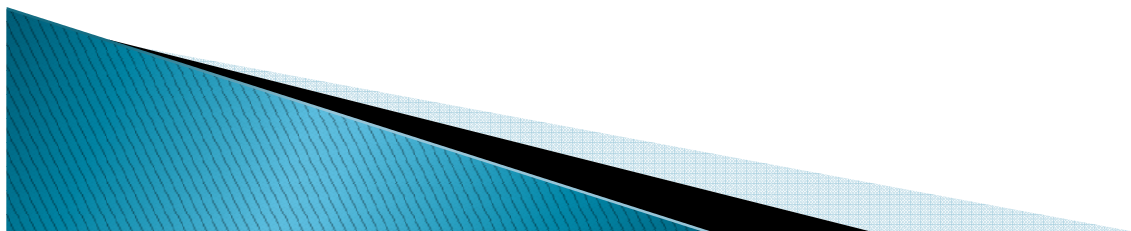

324 282 firm ogółem, 23110 firm kreatywnych

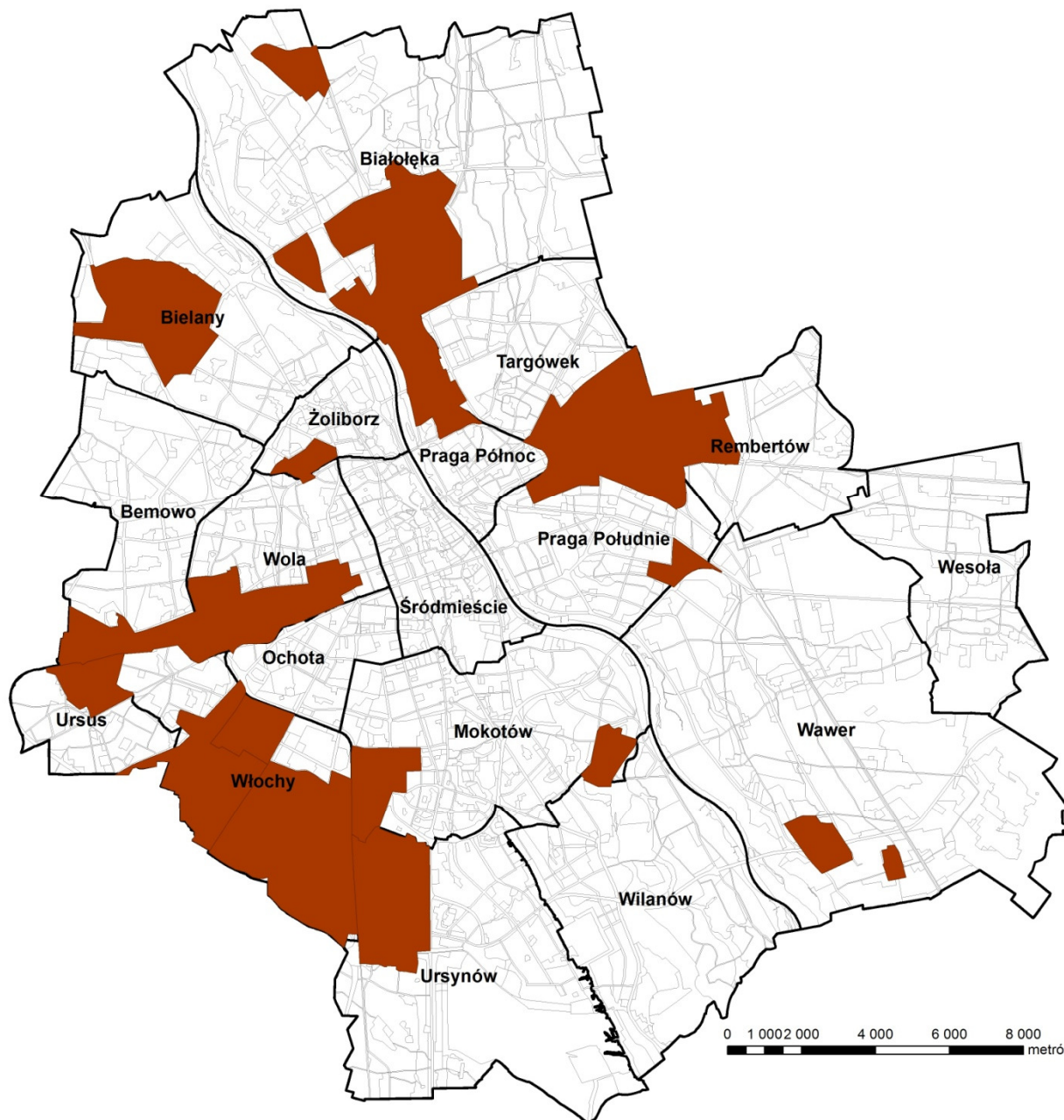

Tereny poprzemysłowe

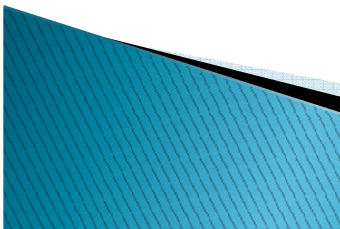
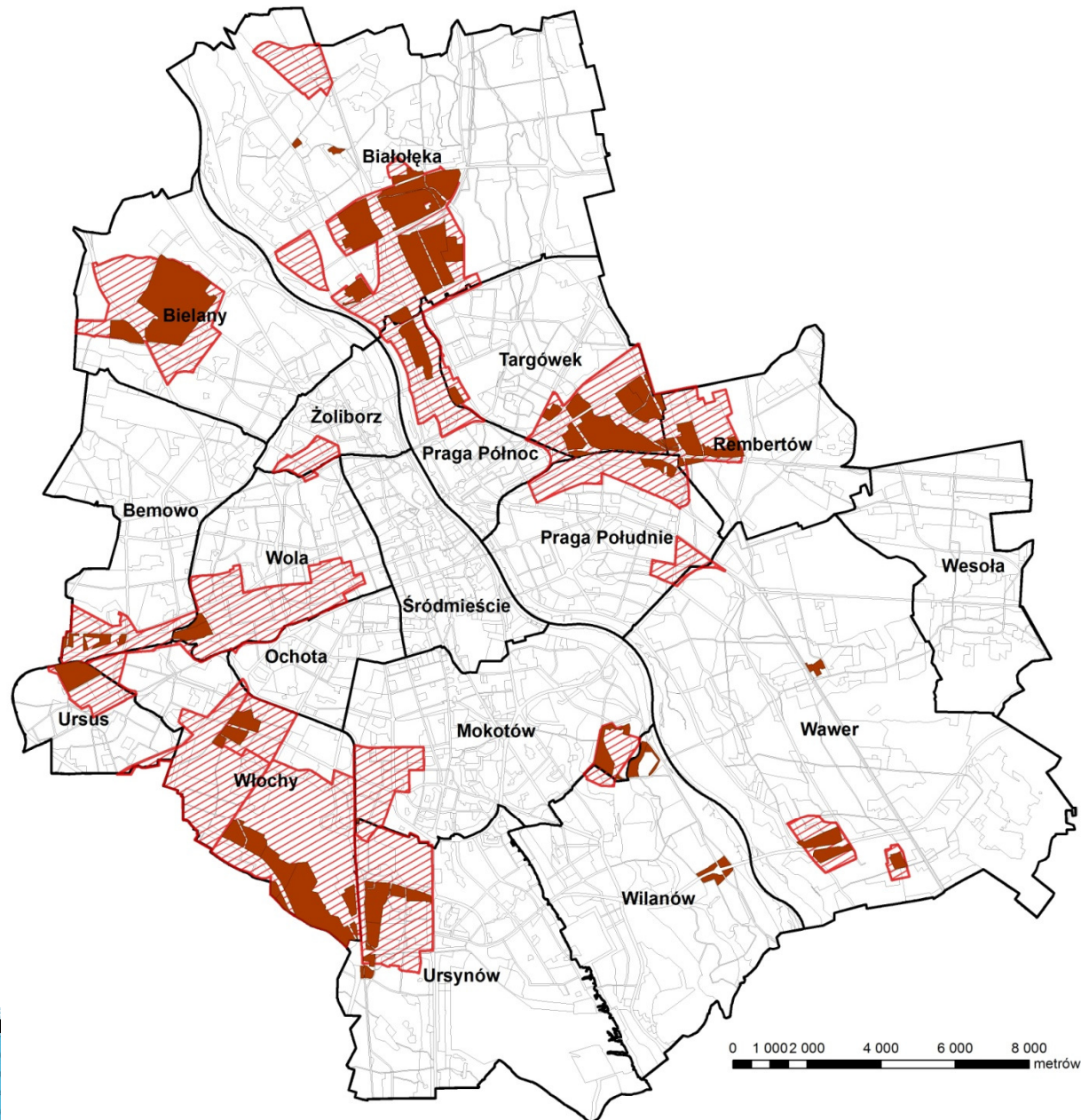
- ▶ tereny produkcyjno-usługowe: funkcje przemysłowe, przemysłowo-usługowe i magazynowo-składowe
- ▶ restrukturyzacja bazy rozwoju ekonomicznego
- ▶ powierzchnia – 21 72.22 ha (od kilkuset m² do kilkuset hektarów – huta Mittel)
- ▶ w planie z 1992 r. powierzchnia obszarów produkcyjno-usługowo-technicznych – blisko 8814 ha
- ▶ 77 obszarów produkcyjno-usługowych

Lokalizacja terenów produkcyjno-usługowych w roku 1992

Lokalizacja terenów produkcyjno-usługowych w roku 2011

Typ pierwszy – ugór

- ▶ teren niezagospodarowany i nieużytkowany bądź zagospodarowany i użytkowany w bardzo małej części

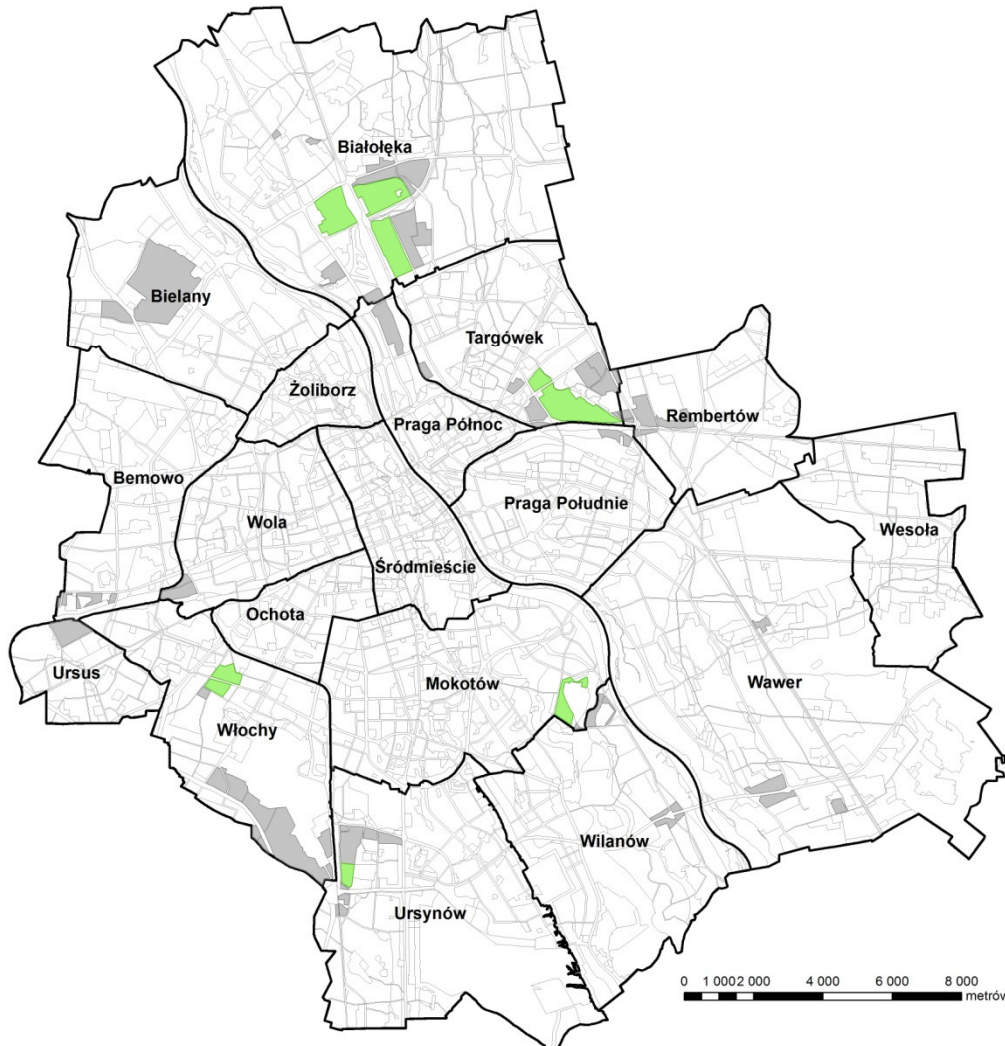
Typ drugi – obszar zdegradowany

- ▶ zagospodarowany i użytkowany wcześniej dla celów produkcyjnych, technicznych bądź usługowych, utracił poprzednie funkcje

Typ trzeci – obszar przejściowy stagnujący

- ▶ zagospodarowany, użytkowany ekstensywnie, bez znaczących nowych inwestycji, noszący znamiona degradacji

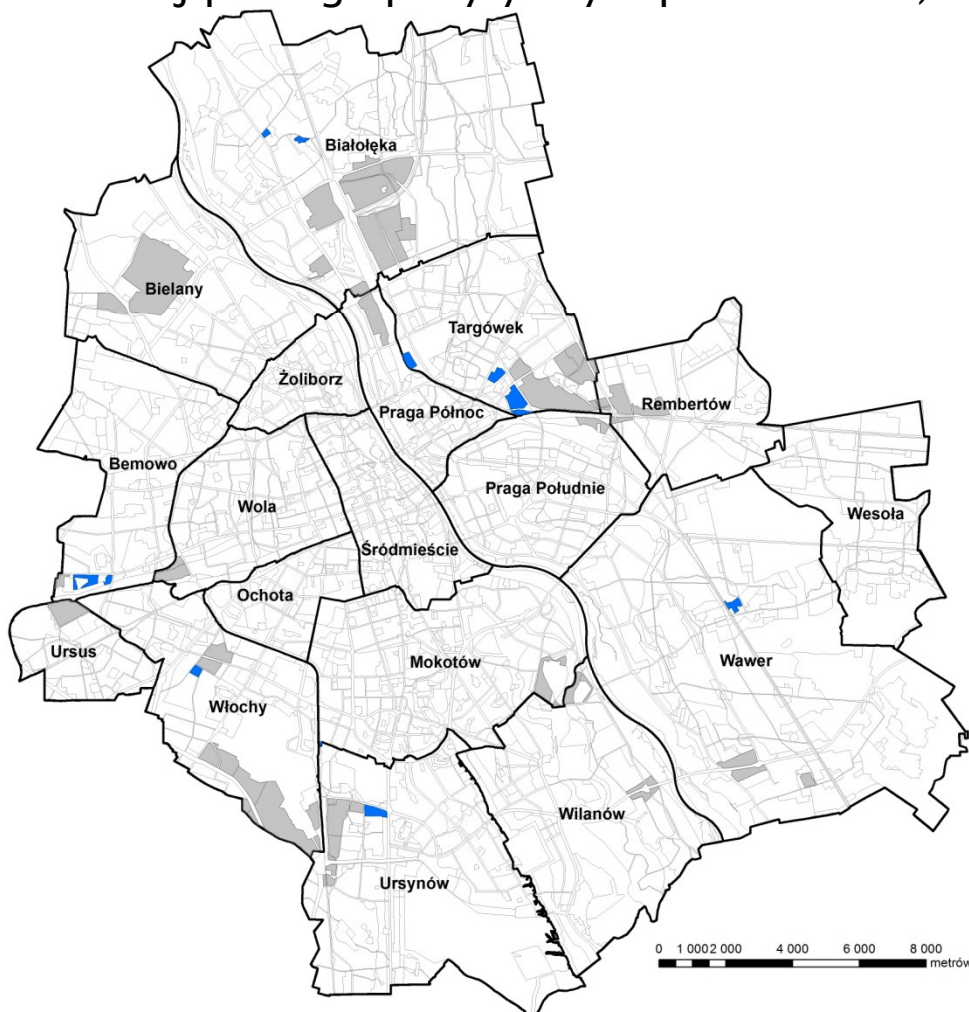
Typ czwarty – obszar przejściowy rozwijający się

- ▶ powstają nowe inwestycje sprzyjające lokowaniu funkcji PU, przedmiot zainteresowania inwestorów (liczba wydawanych pozwoleń na budowę i WZiZT); może nosić znamiona degradacji bądź obejmować tereny niezagospodarowane i nieużytkowane

Typ piąty – obszar produkcyjno-usługowy ukształtowany

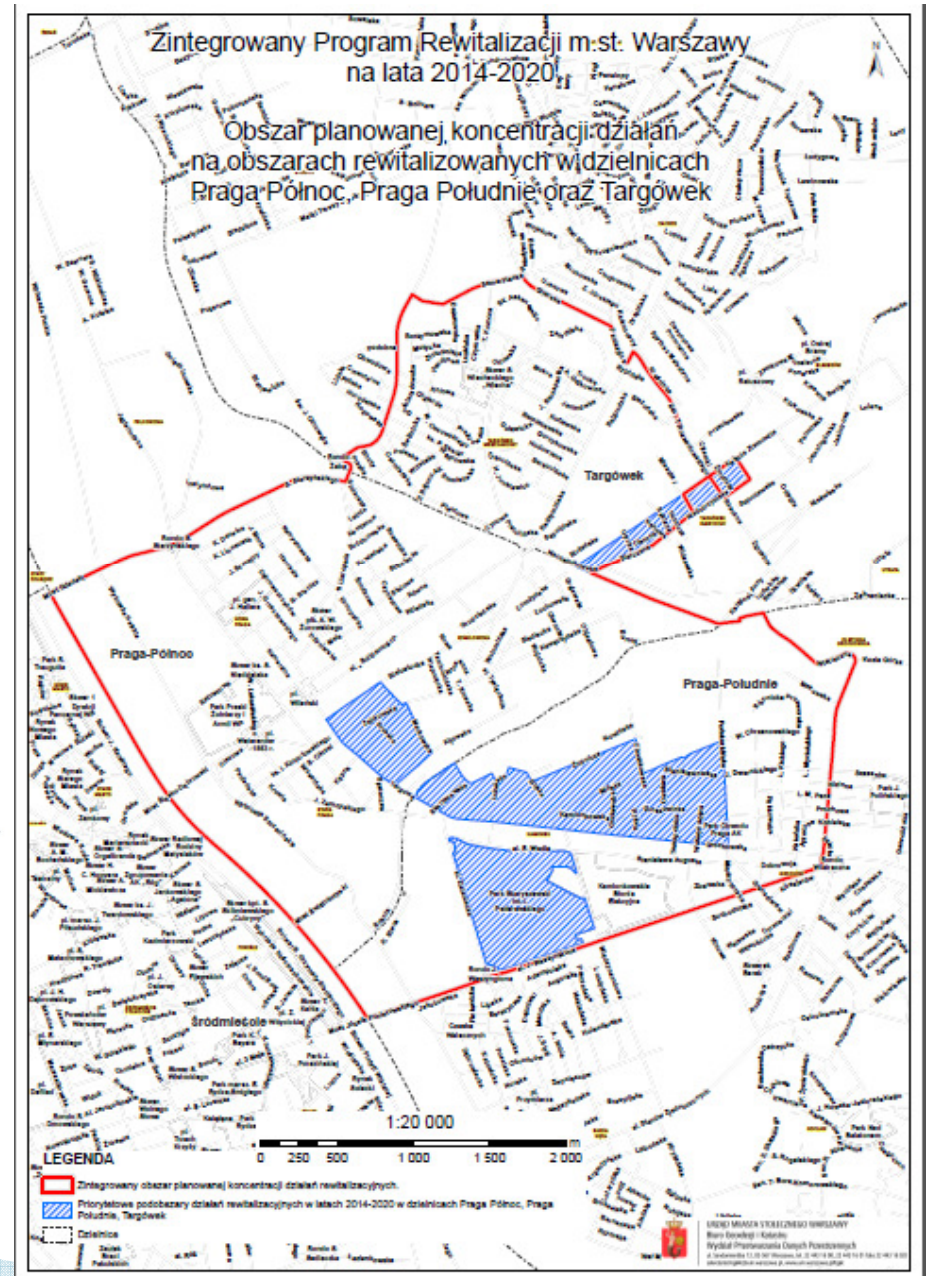
- ▶ zagospodarowany, wyposażony odpowiednio w infrastrukturę techniczną, z budynkami w dobrym stanie, bez śladów nawet częściowej degradacji (możliwe jest niespełnienie ostatniego z kryteriów w sytuacji, gdy obszar dalej podlega pozytywnym przemianom)

Obszary zagregowane

- PU I - Białołęka
- PU II - Białołęka - Port Żerański
- PU III - Bielany
- PU IV - Targówek Fabryczny
- PU V - Targówek Północny
- PU VI - Ursus
- PU VII - Ursynów
- PU VIII - Włochy - Łopuszańska

- ▶ we wszystkich obszarach PU fragmenty zdegradowane; przeobrażenia przebiegają powoli i dotyczą jedynie ich fragmentów
- ▶ nie zidentyfikowano ukształtowanych *klastrów*
- ▶ nowe zjawisko: *business parki*
- ▶ obszary zdegradowane w różny sposób: zły stan zabudowań, dróg, zdewastowane wolne tereny, chaos przestrzenny
- ▶ różne wymiary degradacji nie występują powszechnie i nie zawsze razem
- ▶ cecha charakterystyczna PU – wewnętrzne zróżnicowanie obszarów
- ▶ ekstensywne wykorzystanie

Atrakcyjność, chłonność, potencjał

- ▶ Chłonność ← zagospodarowanie, regulacje prawne, funkcje i ich wymagania (formy, intensywność, sąsiedztwo, obsługa infrastrukturalna)
- ▶ Chłonność → potencjał rozwojowy
- ▶ Potencjał rozwojowy ← stan zagospodarowania, wizje, plany zmian, instrumenty realizacji
- ▶ Potencjał rozwojowy → stan zagospodarowania
← presja inwestycyjna deklarowana i faktyczna
- ▶ Przełożenie presji na realizację zależy od chłonności

Różnorodność metropolii

- ▶ Polityka różnorodności → style życia, podejścia / wartości, aktywności / działalność – TERYTORIUM
 - Odległość, podział, gęstość (*3D – distance, division, density*)
 - Powiązania, współpraca, koncentracja (*3C – connections, cooperation, concentration*)
 - Różnicowanie, rozpraszanie, rozlewanie (*3S – shrinking / smart, spread, sprawl*)
- Przestrzeń – wielowymiarowy zasób: własność zasobów, definicja interesu publicznego, przypisane atrybuty
 - znaczenie, „wrażliwość”, symbolika (*significance, sensitivity, symbolism*)
 - tworzenie środowiska dla dobrych zdarzeń → zbieg okoliczności (*serendipity*)

Doświadczenia – ewaluacja jako narzędzie zarządzania 😊

- ▶ regiony, miasta, metropolie nie są agregacją firm ani nie są zdezagregowanym państwem
- ▶ Kreatywna biurokracja – eksperyment / pilotaż
- ▶ Perspektywa gminna – zarządzanie rozwojem terytorium vs. zarządzanie terytorialne
- ▶ Decentralizacja – państwo relacyjne
- ▶ Wieloszczeblowe zarządzanie – ZIT
- ▶ Instytucje uczące się
- ▶ Nowe otwarcie?

